

Не морате да одговорите на питања о етничкој или националној припадности, вероисповести, матерњем језику и о томе да ли имате проблема у обављању свакодневних активности у кући, школи или на послу. Али, ако пописивача отерате с врата, ризикујете да платите казну од двадесет до педесет хиљада динара

М. СТАМАТОВИЋ

У Русији је последњи попис становништва одржан под слоганом "Русији је потребан свако", у Хрватској " Јер земљу чине људи", а наш почиње 1. октобра у осам сати ујутро уз мото "Белешка за будућност". Одговор на питање зашто баш тај слоган, а не неки интригантнији, није ни у каквој вези са савременим маркетиншким филозофијама.

Јер подаци које ће 41.000 пописивача до 15. октобра у осам сати увече сакупити на терену, биће основа на којој ће државне и научне институције, привредници и невладин сектор креирати своју политику за следећих десет година, што ће рећи - и наше животе, будућност грађана Србије. И баш споменути креатори су били и иницијатори да у 11. по реду (први попис у Србији био је 1834. али они рађени по савременој методологији почињу са 1921. годином) попису

становништва у Србији буде више нових питања.

Почећемо од оног што нас највише тишти, а то је да нас сваке године нестане од 30.000 до 35.000, те да се тако број становника Србије између два пописа смањило за више од 200.000.

- У сарадњи са Институтом за демографска истраживања увели смо питање за жене: број живорођене деце и године њиховог рођења. У комбинацији са одговорима на питања о образовању, запослењу, становању, брачном статусу, добићемо јаснију слику о томе шта утиче да једна жена роди једно, а друга више деце као и на размак између рођења две бебе - објашњава Снежана Лакчевић, начелница Одељења за попис становништва у Републичком заводу за статистику (РЗС) који је и носилац овог веома важног посла за државу. - А кад је реч

о брачном статусу, до овог пописа смо прикупљали податке само о законском статусу брачног лица, а сада први пут питамо и да ли лице живи у ванбрачној заједници.

Порекло средстава за живот

Још 2008. Влада је усвојила Стратегију за побољшање положаја особа са посебним потребама и у том документу стоји да РЗС у својим истраживањима, па и у попису, треба да прате такве особе.

- У Србији не постоји јединствена и ажурирана евиденција лица са посебним потребама и овај попис је први покушај да се тај посао обави. Следећи савете такозване "Вашингтонске групе", која се на међународном плану бави особама са посебним потребама, ми смо креирали питање: да ли имате проблема у обављању свакодневних активности код куће, у школи, на послу. Ако је одговор потврдан, следи

утврђивање разлога, да ли је у питању проблем са видом, говором, слухом, комуникацијом, концентрацијом - каже Снежана Лакчевић.

Али, лице има право и да не одговори на ово питање. Оно је једно од четири таква питања на овом попису.

- Уз њега ту су и питања на која, према Уставу, члан 43 и 47, грађанин није дужан да се изјасни. Ради се о етничкој или националној припадности, вероисповести и матерњем језику. О томе постоји поука на самом обрасцу - каже начелница Одељења за попис становништва.

На следеће, иако је ново, не можете да се позивате на Уставом загарантована права и кажете да не желите да одговорите. Пописивач ће вас питати и који су вам извори средстава за живот у последњих годину дана.

- Али, грађане пописивач неће питати о висини тих средстава. То је предмет неких других истраживања, а на пописа становништва истиче начелница Лакчевић. - Нас само интересује да ли је порекло средстава који су главни извори за подмирење основних животних потреба њихова зарада, или друга примања по основу рада, да ли је то пензија или социјална примања, или је реч о кредиту, зајму, уштеђевини или се, пак, ради о издржаваном лицу без обзира да ли је издржавалац у земљи или у иностранству.

Живот у иностранству

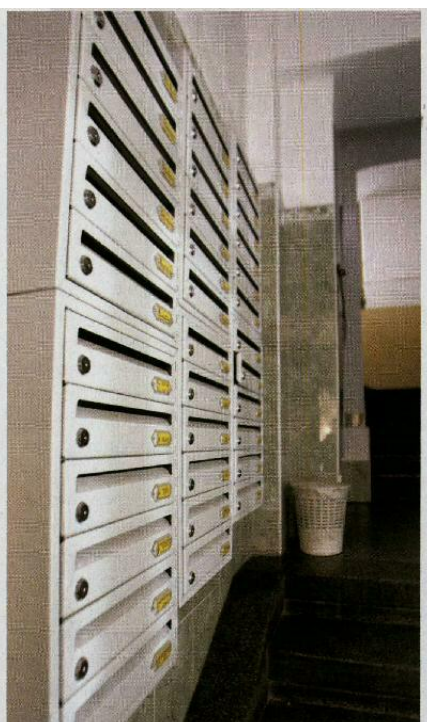
Први пут грађани ће бити питани и да ли су икада живели у иностранству непрекидно годину дана или дуже и ако јесу, из које државе су и када су се доселили у Србију, као и зашто су мигрирали. Они који се школују или раде премијерно ће имати прилику и да се изјасне да ли у школу или на радно место иду аутомобилом, бициклом, градским превозом или пешице, или не користе ниједно превозно средство чак ни ципеле не деру јер једноставно раде и образују се код куће.

Највише пажње међу новинама привукао је питање да ли лице зна да користи компјутер и које су то радње које на њему зна да ради, од коришћења Интернета, преко обраде текста и слања поште, до креирања табела. Зашто се јавност "залепила" на њега? Ваљда зато што коначно желимо да заборавимо податке из пописа 2002. године. А они кажу да непотпуно основно образовање има укупно 22 одсто становништва, а 24 одсто је завршило основну школу. Сада и са зебњом и са надом очекујемо податке о компјутерској писмености нашег становништва.

- И домаћинства ће бити осветљена још са једне стране - каже Снежана Лакчевић. - Не само да ћемо сазнати колико просечно домаћинство у Србији има чланова, по попису из 2002. било је то 2,92 члана, него и да ли у њему живе лица која не припадају тој породици а чланови су домаћинства.

Снежана Лакчевић, начелница Одељења за попис становништва

Прелиминарни резултати знаће се већ 15. новембра, а комплетна обрада података биће завршена до краја 2012. године

Пописаће се и бескућници. Они који су живели у објектима типа приколице, гараже, шупе и раније су пописивани. Сада ће на ред доћи и бескућници који немају никакву, ни привремену адресу, јер живе на улицама, у парковима, испод мостова, а повремено траже смештај у неком од прихватилишта или свратишта. Њихов попис је у току, а завршиће се 30. септембра.

За Роме и додатни пописивачи

У припреми сакупљања "бележака за будућност" није све ишло глатко. Прво, није било средстава у буџету, па је попис одложен за шест месеци, а да није било фондова ЕУ, питање је да ли бисмо га имали и ове јесени. Иако цео посао око пописа траје четири године и кошта 2,7 милијарди динара, односно по коначном обрачуну 24.840.000 евра, што значи 3,3 евра по становнику, што је опет међу најмањим трошковима међу земљама које по-

Роме ће пописивати њихови представници

пис раде на традиционалан начин, на терену у живом контакту путем интервјуа. У Хрватској, Македонији и Црној Гори попис је коштао више од 500 динара по становнику. Друго, требало је за овај посао припремити и ромску популацију.

- Роми често поричу резултате пописа из 2002. године који кажу да је тада њих у Србији живело 108.000. Не, не, не, нас је много више, кажу. Онда смо ми покренули иницијативу да одређени број Рома обучимо да учествују у свим фазама пописа - прича начелница Лакчевић. - Цео пројекат је заживео захваљујући шведској Агенцији за међународни развој. У сарадњи са тадашњим Министарством за

мањинска права, Канцеларијом за инклузију Рома Војводине и њиховим легитимним представником Националним саветом Рома, обучили смо Роме да буду инструктори и пописивачи, изабрали 24 пописна округа у којима је по последњем попису живело претежно ромско становништво и у новембру 2009. спровели пробни попис.

Да би неко уопште имао шансе да постане пописивач, морао је да испуни следеће крите-

Не очекују проблеме

Иако су почетком септембра представници албанске мањине у општинама Медвеђа, Прешево и Бујановац позвали Албанце на бојкот пописа, Снежана Лакчевић каже да и на том подручју припреме за попис теку по плану, без проблема.

- Сваки пописивач ће носити и вишејезичну збирку, где су образци за попис становништва, домаћинства и станова штампани осим на српском и на албанском, бугарском, мађарском, македонском, ромском, румунском, русинском, словачком и енглеском језику. Тако ће грађанин моћи да прочита питање и на овим језицима, али се одговори уписују искључиво на српском, ћириличним писмом.

Попис на Косову и Метохији организује министарство за нашу јужну покрајину. Став овог министарства је да се попис обави на целој територији покрајине. Али, колико ће се у томе успети, зависи од политичко-безбедносне ситуације на терену.

ријуме: да је пунолетан, држављанин Републике Србије, да није осуђиван и да има најмање завршену средњу школу. Када су у питању Роми запело је код последњег критеријума. С друге стране, на пробном попису, иако је Ром био пописивач, иако су становници насеља били обавештени о акцији, у насеља постављени плакати, мештани нису, углавном по налогу својих "ромских краљева", дозвољавали пописивачу да уђе у насеље и обаве посао.

- Према студији за интеграцију Рома у друштво Србије, ромско насеље је насеље са најмање петнаест ромских кућа. У сарадњи са свим институцијама које се баве положајем Рома, ми смо мапирали та насеља и извукли 530 пописних кругова. Иначе, у целој Србији има око 40.000 пописних кругова - каже Снежана Лакчевић. - Да бисмо олакшали несметан улазак пописивачу у ромски пописни круг, са њима ће ићи и додатни пописивач, такође Ром, који живи у том пописном кругу. Додатни пописивач не врши попис већ само пописивачу који је прошао обуку помаже у комуникацији на терену.

Плаћање по попуњеном образцу

Иначе, на конкурс за пописиваче пријавило се готово 130.000 људи, чак и један пензионер рођен 1928. године. Сви који су испунили критеријуме пролазе обуку, ако изостану један дан, биће елиминисани, а затим полажу тест. Само они који положе доћи ће у наша домаћинства. Како ћемо их препознати, бити сигурни да неко ко се представља као пописивач, заиста то и јесте. Јер, искуство, на пример, са пописа у Хрватској, каже да је било лажних пописивача који су нарочито старијим суграђанима на разне начине узимали новац.

- Пописивач има легитимацију са сликом, матичним бројем, именом и презименом, печатом пописне комисије општине на којој врши попис и потписом председника пописне комисије. Такође, носиће торбицу која је дизајнирана искључиво за попис и имаће овлашћење издато од Републичког завода за статистику где пише "овлашћује се Петар Петровић, следи његова адреса, да изврши попис у општини Звездара, Београд на пописном кругу број 0156" - објашњава начелница Лакчевић. - Значи, сваки пописивач има три елемента идентификације, а грађани свакако могу бити мирни и што се тиче тајности података, они ће се користити искључиво у статистичке сврхе, тако да могу слободно да кажу оно што их пописивач пита.

Иначе, пописивачи немају дневницу већ ће им се плаћати само исправно попуњени пописни образци и то 80 динара сваки. Прелиминарни резултати пописа знаће се већ 15. новембра, а објављивање коначних резултата почеће крајем августа и трајаће до 31. децембра следеће године.